

Den 6. juni 1991 tildelte Selskabet for Naturlærens Udbredelse H.C.Ørstedmedaljen i sølv til N.O.Lassen for hans mangeårige hverv som redaktør af Fysisk Tidsskrift.

Hæderstale for N.O.Lassen

Rektor, dr.phil. Ove Nathan, Københavns Universitet

Dette skulle jo være en højtidelig tale, men det er svært at være højtidelig overfor et så ligefremt og jordnært, piberygende menneske, som du er. Du står her for at modtage H.C.Ørstedmedaljen i sølv for dine fortjenester ved mangeårig redaktion af Fysisk Tidsskrift. Det skal jeg vende tilbage til. Selv føler jeg, at du fortjener den medalje også for en livslang meget flot og meget personlig indsats i din videnskab - flot indsats fordi du med sikkert blik for eksperimentelle muligheder og eksperimentelle konstruktioner har kunnet gennemføre forsøg med direkte sigte mod de fysiske teoridannelser og modeller, som var tidens. Og personlig præget indsats, fordi du med fin humor forenede træk af en nu svunden pionertid i fysikken, hvor rød lak, glasarbejde, kviksølvmanometre, ovnbagte magnetspoler, hjemmelavede geigertællere og tågekamre var daglige ingredienser - den tid forenede du elegant med en højteknologisk tidsalder, hvor kommercielt fremstillet elektronik, vakuumudstyr med mere erstattede meget af det hjemmelavede grej. Du lod dig ikke overvælde af det fabriksfremstillede, men bevarede sansen for den personlige idé, der kunne supplere den købte, og som rummede ideen om et originalt eksperiment.

Når jeg tænker over det, er det jo ligetil, at du måtte kaste dig over den opgave, der hed Fysisk Tidsskrift. Dette tilsyneladende så uanselige tidsskrift, hvis eneste farvetoning vistnok var omslagets røde eller grønne kardusagtige papir, har trofast gennem det meste af et århundrede båret en strøm af beretninger ud fra danske universitets- og læreanstaltsfysikeres skriveborde, laboratorier, auditorier og frokoststuer ud til kolleger og andre interesserede i gymnasier, seminarier og alle andre steder, hvor man gerne ville have solid viden om den ny fysik. Fysisk Tidsskrift har aldrig foregivet at være det rene sødsuppe, der lod sig læse uden arbejde og forudsætninger. Men Tidsskriftets redaktører gennem tiderne har heller ikke tilladt det at blive et organ for en lille indforstået og højtspecialiseret ekspertkreds. En artikel skulle kunne læses af kollegaen på et helt andet fysikinstitut, af den interesserede kemiker og af fysiklæreren, der havde arbejdet en menneskealder i gymnasiet. Tidligt i århundredet havde Niels Bohr bidraget til Fysisk Tidsskrift med grundlæggende bidrag om kvantefysik. Christian Møller satte sine spor om relativitetsteorien. Højgaard om Statistisk Mekanik. Og sådan kunne man blive ved.

At netop N.O.Lassen måtte identificere sig med Fysisk Tidsskrift, fremstår som en selvfølge. Man kunne næsten mærke duften af din piberøg fra hvert af de mange numre, du redigerede. Havde man holdt et foredrag i Fysisk Forening, med nogen mening i og med aktualitet og tilhørerinteresse, så kunne man være sikker på, at du dukkede op og ymtede noget om, at man vist egentlig skyldte Fysisk Tidsskrift en artikel. På den måde, ved opsøgende virksomhed, med venlig men skarp redaktion, ved flittig anmeldervirksomhed gjorde du tidsskriftet til en altid aktuel og levende sag, som formidlede på en måde, der var stilfærdig, men samtidig effektiv. Stilen lever næppe mere, i en nutid, hvor flerfarvetryk på kraftigt papir er den første forudsætning for at gøre sig bemærket og hvor en dybtgående specialisering indenfor alle fysikkens områder har ændret tonefaldet i formidlingens svære kunst.

Lovtaler har det med at overdrive. Selvfølgelig er Fysisk Tidsskrift ikke kun dit værk. Op mod et dusin redaktører var på spil i tiden fra 1902 til 1989, og nogle af dem har du samarbejdet med. En fælle fra de rigtig gamle dage står her. K.G.Hansen, still going strong - han og andre fortjener også deres del af æren. Men Selskabet for Naturlærens Udbredelse har dog ikke været i tvivl om, at din redaktionsindsats var så stærk og så personlig, at den måtte motivere H.C.Ørstedmedaljen.

Og så må jeg da tilføje et personligt ord til tak for din storsindethed da du engang for cirka 30 år siden gav rundhåndet plads ved din cyklotron - som man vel nok måtte kalde den - til en noget yngre kollega som med nogle vage ideer fik lyst til at lægge beslag på cyklotronstrålen til eksperimenter, hvis langstrakthed undertiden sled på din tålmodighed. Men det er en anden historie, som ikke hører hjemme her. Måske ikke på anden måde end den, at hvis jeg forhindrede dig i at komme til at arbejde med cyklotronen, så fik du nok mere tid til tidsskriftet - og således kunne mine eksperimenter da tjene et dobbelt formål.

Men jeg skal slutte her med at overrække dig den fine medalje, med indgraveret navn, som afslører at N.O. står for Niels Ove - det kan man ikke engang læse ud af den Blå Bog. Og slet ikke af Fysisk Tidsskrift hvor du altid bare stod anført som N.O.Lassen - et begreb og en institution.